

FM: Eksporta pieaugums 2018. gada pirmajā pusgadā sasniedza gandrīz 10%

Publicēts: 09.08.2018.

Kā liecina jaunākie Centrālās statistikas pārvaldes dati par Latvijas preču ārējās tirdzniecības apgrozījumu šā gada jūnijā eksporta vērtība augusi par 10,7%, salīdzinot ar iepriekšējā gada jūniju. Fiksētais pieaugums jūnijā raksturo arī Latvijas preču eksporta dinamiku šā gada pirmajā pusgadā kopumā, jo eksporta vērtības kāpums pirmajos sešos mēnešos vidēji bija ļoti tuvs jūnija sniegumam, proti 9,7%, salīdzinot ar 2017. gada pirmo pusgadu. Zīmīgi, ka arī lielākie eksporta pieaugumi preču grupu griezumā gan jūnijā, gan pirmajā pusgadā kopumā sakrīt. Galvenie eksporta virzītājspēki šogad ir lauksaimniecības preces un pārtika, koksne, kā arī mehānismi un mehāniskas ierīces.

Lielāko devumu kopējā preču eksporta izaugsmē 2018. gada jūnijā, salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo mēnesi, nodrošināja lauksaimniecības un pārtikas preču eksporta kāpums par 23,7%. No šīs eksporta preču kategorijas, kas iekļauj plašu produktu klāstu, jāatzīmē divas preču grupas – dārzeņi un graudaugi. Šo preču eksports gada griezumā palielinājās attiecīgi 2,5 un 3,4 reizes jeb par 5,7 miljoniem eiro un 32,0 miljoniem eiro. Ja dārzeņu eksporta kāpumu nodrošināja eksporta pieaugums uz Ēģipti, tad graudaugu eksporta pieauguma struktūra ir diversificētāka, pieaugums fiksēts eksportam uz Saūda Arābiju, Mozambiku, Apvienoto Karalisti, Nīderlandi.

Zīmīgi, ka graudaugu eksporta vērtības kāpums galvenokārt notika uz fiziskā apjoma pieauguma rēķina, nevis cenu pieauguma dēļ. Taču netipiski sausie laika apstākļi šī gada vasarā gan Eiropas Savienībā, gan Krievijā rada bažas par graudaugu ražas apjomu šogad, līdz ar to kopš jūnija beigām tiek fiksēts samērā spēcīgs kviešu cenu kāpums pasaules biržās. Tādējādi Latvijas graudaugu eksporta vērtību turpmākajos mēnešos ietekmēs gan ražas apjoms Latvijā, gan graudaugu piedāvājums pasaules biržās.

Viena no straujāk augošajām preču grupām šogad ir koks un koka izstrādājumi. Arī jūnijā šīs preču grupas eksporta vērtība gada griezumā palielinājās vēl par 17,0%. Lielākie eksporta pieaugumi ir fiksēti tradicionālajos šai preču grupas tirgos, kā Zviedrija, Somija, Igaunija un Apvienotā Karaliste. Pēc neliela koksnes eksporta krituma uz Apvienoto Karalisti (lielāko koksnes noieta tirgu) pērnajā gadā, šogad koksnes eksports uz šo valsti ir atjaunojies un pēc Zviedrijas un Somijas ir trešais straujāk augošais tirgus.

Būtisks eksporta kāpums fiksēts mehānismu un mehānisko ierīču eksportam, kopumā par 52,4%, ko galvenokārt nodrošināja turboreaktīvo dzinēju eksporta pieaugums. Taču tik iespaidīgu pieaugumu ietekmēja reeksports, jo arī importa datos parādās tikpat augsti pieaugumi. No citām preču grupām jāatzīmē arī ķīmisko rūpniecības ražojumu eksporta kāpumu par 14,2%, palielinoties galvenokārt farmaceitisko un neorganisko ķīmijas produktu eksportam.

Neskatoties uz to, ka pērn Latvijas preču eksports palielinājās par 11,0%, kas bija straujākais kāpums kopš 2013. gada, tādējādi sasniedzot arī augstāko eksporta vērtību kopš eksporta statistikas uzskaites sākuma, arī šogad vērojams augsts un noturīgs preču eksporta kāpums. Sagaidāms, ka arī nākamajos šī gada mēnešos turpināsies ievērojams eksporta pieaugums, uz ko norāda atsevišķi uzņēmējdarbību raksturojošie indikatori. Piemēram, Eiropas Savienības patērētāju un uzņēmēju noskaņojuma rādītāji vidēji Eiropas Savienībā šā gada jūlijā saglabājas augstā līmenī. Lai arī uzņēmējdarbības konfidences rādītājs šobrīd ir nedaudz zemāks nekā gada sākumā, tas joprojām būtiski pārsniedz 100 punktu vērtību un ir augstāks nekā vidēji pagājušajā gadā. Savukārt Latvijas rūpnieku novērtējums par produkcijas noieta perspektīvām šā gada trešajā ceturksnī ir nedaudz uzlabojies, salīdzinot ar otro ceturksni.

Taču ir svarīgi atzīmēt, ka eksporta pieauguma tempu tuvu 10% uzturēt ilgākā laika periodā būs diezgan grūti un tas nav saistīts tikai ar ārējo pieprasījumu. Spēja apmierināt augsto ārējo pieprasījumu cita starpā ir atkarīga arī no ražošanas kapacitātes. Šobrīd Latvijas eksportējošajiem uzņēmumiem ir visi priekšnosacījumi investīciju veikšanai, lai modernizētu ražošanu vai attīstītu jaunu produktu ražošanu. Uz labvēlīgas ārējās vides un augstu ienākumu no eksporta fona, pie straujas iekšzemes ekonomiskās attīstības un 0% likmes reinvestētajai peļņai investīciju veikšana uzņēmuma attīstībā ir pievilcīga.

Investīciju veikšana ir svarīga arī konkurētspējas kontekstā, jo, vērtējot Latvijas eksporta attīstības perspektīvas ilgtermiņā, strauju attīstību var ierobežot ārējās vides nenoteiktība saistībā ar protekcionisma pieaugumu pasaules tirdzniecībā. Lai arī ASV šī gada vasarā ieviestie importa muitas tarifi atsevišķām precēm no Eiropas Savienības, Ķīnas un citām pasaules valstīm un šo valstu atbildes reakcija ar muitas tarifu ieviešanu precēm no ASV pagaidām būtiski nav ietekmējuši pasaules tirdzniecību, tomēr grūti prognozēt šo notikumu attīstību vidējā termiņā. Tāpēc aktuālākajā Starptautiskā Valūtas fonda Pasaules ekonomikas pārskatā, kurš tika atjaunots šā gada jūlijā, par 0,3 procentpunktiem tika samazināta pasaules tirdzniecības apjomu prognoze šim gadam, salīdzinot ar šā gada aprīļa prognozēm, galvenokārt skaidrojot to ar protekcionisma pieaugumu pasaules tirdzniecībā.

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-eksporta-pieaugums-2018-gada-pirmaja-pusgada-sasniedza-gandriz-10>